

UCHWAŁA NR XLVI/1365/18

RADY MIASTA GDYNI

z dnia 26 września 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu „Gdynia bez barier 2018-2023”.

Działając na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 5 oraz art. 92 ust. 1 pkt. 1 ustawy z 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2018 poz. 995 z późn. zm.¹⁾) Rada Miasta Gdyni uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program „Gdynia bez barier 2018-2023” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta Gdyni:
J. Zielińska

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w: Dz.U. z 2018r poz. 1000, poz. 1349 i poz. 1432.

WPROWADZENIE

Samorząd lokalny jest podstawową jednostką, która we współpracy z organizacjami pozarządowymi, wsparciu prawa i polityki społecznej jest władna zarówno do efektywnego rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością, jak i zniesienia barier społecznych i mentalnych.

Samorząd gdyński od 1999 roku konsekwentnie realizuje politykę społeczną uwzględniającą potrzeby wszystkich mieszkańców. Gdynia jest pionierem i liderem wielu działań, które od lat z powodzeniem są realizowane w naszym mieście, a także są przykładem dobrych praktyk wdrażanych w Polsce i za granicą. Planowanie, projektowanie i realizacja rozwiązań w skali całego Miasta odbywa się przy uwzględnieniu potrzeb każdego mieszkańca. Osoba z niepełnosprawnością jest równorzędnym partnerem we wszystkich dziedzinach życia. Działania samorządu dzielimy na te kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością oraz na tworzenie przyjaznej infrastruktury, aby osoba ta mogła swobodnie i niezależnie funkcjonować w środowisku społecznym.

W 1999 roku został powołany Pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdyni ds. Osób z Niepełnosprawnością. Od tego czasu wszystkie działania Miasta związane z uczestnictwem osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym są koordynowane przez Pełnomocnika. Był to moment zwrotny, który rozpoczął zmiany w Mieście, aby stało się bardziej dostępne i uwzględniające potrzeby osób z niepełnosprawnością. Władze samorządowe zostały zainspirowane do tworzenia i realizacji polityki społecznej znoszącej bariery, które uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnością niezależne i aktywne życie.

Politykę społeczną realizowaną przez Pełnomocnika wspiera Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością, które ponadto opracowuje działania na rzecz pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w przestrzeni Miasta, we współpracy z tym środowiskiem.

Osoby niepełnosprawne, które potrzebują więcej informacji o swoich prawach i przywilejach mogą je otrzymać w Punkcie Obsługi Osób z Niepełnosprawnością, gdzie również jest zatrudniony tłumacz języka migowego dla osób głuchoniemych i mających problemy ze słuchem.

Rada Miasta Gdyni przyjęła dotychczas następujące akty prawne dotyczące polityki społecznej Miasta na rzecz osób z niepełnosprawnością:

- 2000 rok – program kompleksowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych „Gdynia bez barier”,
- 2002 rok - wytyczne realizacji polityki społecznej dotyczące osób niepełnosprawnych zgodnie z zasadami przyjętymi w dokumencie „Agenda 22”,
- 2010 rok - dokument „Deklaracja Barcelońska”.

W Gdyni sukcesywnie przystosowywane są przedszkola i szkoły dla dzieci z niepełnosprawnością tak, aby wszystkie dzieci miały takie same szanse na optymalny rozwój i szczęśliwe dzieciństwo oraz mogły uczęszczać do wybranej przez rodziców placówki edukacyjnej.

Do tej pory w szkołach podstawowych i gimnazjalnych zostały utworzone 83 oddziały integracyjne, gdzie uczęszcza 386 uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności. W liceach ogólnokształcących utworzono 2 oddziały i uczy się tam 37 uczniów z orzeczoną niepełnosprawnością.

Obecnie w Gdyni funkcjonują 42 przedszkola, gdzie uczęszcza 207 dzieci ze specjalnymi potrzebami.

W placówkach przedszkolnych i szkolnych realizowane są programy edukacyjne uwrażliwiające na potrzeby innych, uczące tolerancji i równego traktowania niepełnosprawnych rówieśników.

W celu aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w ramach Gdyńskiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości funkcjonuje Zespół ds. Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych. Zespół ten zajmuje się udzielaniem środków finansowych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, tworzenie stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej. To, co wyróżnia ofertę Gdyńskiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości to, że jest adresowana do wszystkich, w tym również do osób

z niepełnosprawnością. Zasady korzystania z usług Gdyńskiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości są dostępne dla wszystkich.

Jednocześnie każda bezrobotna osoba z niepełnosprawnością, zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy może skorzystać z atrakcyjnej oferty usług oferowanych przez Urząd. Są to: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, staże, dotacje oraz szkolenia, w tym również szkolenia spersonalizowane.

W 2013 roku Zarządzeniem Prezydenta Miasta, Gdynia jako pierwsza w Polsce, przyjęła „Standardy dostępności” – wytyczne do projektowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych, oparte na zasadach projektowania uniwersalnego, zapewniającego dostępność do obiektów i przestrzeni dla wszystkich osób.

Kolejnym krokiem było w 2014 roku powołano Gdyńskiego eksperta ds. dostępności, którego zadaniem jest wdrażanie standardów dostępności w przestrzeni Miasta. W ramach jego pracy dokonano już kilkuset ekspertyz oraz opracowań w zakresie dostępności inwestycji realizowanych na terenie Gdyni.

Dostępność przestrzeni publicznej jest jednym z ważniejszych elementów życia osoby z niepełnosprawnością. Umożliwia swobodny sposób przemieszczania się i daje jej możliwość wyboru. Miasto Gdynia od kilkunastu lat konsekwentnie realizuje politykę społeczną uwzględniającą dostępność we wszystkich dziedzinach życia. W Gdyni istnieją place zabaw dla dzieci z różnymi dysfunkcjami, dostosowana plaża, marina, obiekty sportowe i kulturalne. W Hali Widowiskowo-Sportowej „Gdynia” jest 20 miejsc dostosowanych dla osób z niepełnosprawnością, a w razie potrzeby można skorzystać z dodatkowych miejsc na płycie boiska. Podczas imprez sportowych wykorzystywana jest audiodeskrypcja dla osób niewidomych.

W 2009 roku Hala Sportowo – Widowiskowa „Gdynia” uzyskała nagrodę główną w konkursie „Polska bez barier” na najlepiej dostosowany do możliwości osób z niepełnosprawnością obiekt sportowy w kraju.

Gdynia realizuje strategię budowania obiektów sportowych przyjaznych osobom z niepełnosprawnością, które chcą aktywnie uczestniczyć w zajęciach sportowych, imprezach, meczach ze swoimi bliskimi. Narodowy Stadion Rugby i Stadion Miejski zostały zaprojektowane tak, aby osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnością mogły kibicować swojej drużynie.

Dworzec Główny PKP Gdynia Główna został w pełni zmodernizowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Obiekt wyposażony jest w 6 wind, kasę z obniżonym blatem, dostępną toaletę, podjazd dla wózków przy wejściu głównym oraz na posadzkach znajdują się specjalne ścieżki kierunkowe, które ułatwiają niewidomym orientację w terenie.

Udogodnienia dla osób z niepełnosprawnością znajdują się w gdyńskiej marinie. Na pobliską plażę Śródmieście osoby poruszające się na wózkach mogą wjechać dzięki drewnianemu podestowi. Znajduje się tam duży plac zabaw. Wiele urządzeń jest dostępnych dla dzieci z niepełnosprawnością. W Orłowie, wzorem plaży Śródmieście, powstało nowe wygodne zejście do wody. Z drewnianego podestu mogą zarówno skorzystać osoby poruszające się na wózkach, jak i rodziny z małymi dziećmi, czy osoby starsze.

W przestrzeni Miasta odbyły się warsztaty dla studentów Politechniki Gdańskiej. Studenci na wózkach lub z zawiązanymi oczami poruszali się po Mieście oceniając je pod kątem dostępności. Wnioski z warsztatów i propozycje studentów były prezentowane na konferencjach, wystawach, a przede wszystkim stały się inspiracją dla samorządu do nowego spojrzenia na dostępność Miasta.

W ramach projektu „Gdynia dla wszystkich” została dokonana ocena dostępności przestrzeni miejskiej w poszczególnych dzielnicach Gdyni z udziałem osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, wolontariuszami i urzędnikami miejskimi. Wszystkie sugestie zostały odnotowane i posłużyły do przygotowania propozycji rozwiązań poprawiających dostępność przestrzeni Miasta.

W Gdyni 100% taboru komunikacji miejskiej to autobusy i trolejbusy niskopodłogowe. Za sukcesywne i konsekwentne dostosowywanie taboru komunikacji miejskiej w 2013 roku Miasto Gdynia otrzymało prestiżowe wyróżnienie Access City Award. Dla osób, które nie mogą skorzystać z komunikacji publicznej, uruchomiono usługę transportu „Od drzwi do drzwi”, czyli usługę transportu specjalistycznego.

Specjalnie wyprofilowane krawężniki ułatwiające podjazd autobusom niskopodłogowym sprawiają, że zatoki autobusowe są w pełni dostępne. Oprócz krawężników z polimerobetonu w nowych zatokach zostały zastosowane fakturowane płytki w kontrastowych kolorach nakierowujące do wejścia i ostrzegające osoby niewidome oraz niedowidzące o zbliżaniu się do krawędzi peronu przystankowego.

Bardzo ważnym elementem w działaniach samorządu jest współpraca z organizacjami pozarządowymi. W ramach Urzędu Miasta Gdyni funkcjonuje Centrum Organizacji Pozarządowych, gdzie członkowie organizacji mogą spotykać się, uzyskać informacje i pomoc prawną.

Obecnie zadaniami na rzecz osób z niepełnosprawnościami zleconymi organizacjom pozarządowym zajmuje się Gdyniśkie Centrum Zdrowia. Zadania te obejmują m.in.:

- poprawę sprawności osób z niepełnosprawnościami realizowane przez: Fundację Sport na Zdrowie, Fundację Ochrony Praw Dziecka „Angel”, Stowarzyszenie Amazonek Gdyniśkich, Stowarzyszenie „Dlaczego NIE”, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON, Polskie Towarzystwo Walki z Mukowiscydozą oddział w Gdańsku, Stowarzyszenie Chorych na Chorobę Parkinsona i ich Rodzin;

- aktywizację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami realizowane przez: Stowarzyszenie „Cool-awi”, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Integracji „Tacy Sami”, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gdyni, Stowarzyszenie Klub Gdyniśkiego Kibica Niepełnosprawnego, Centrum Współpracy Młodzieży, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym, Gdyniśką Fundację „Dom Marzeń”, ADAPA Fundację na rzecz Osób z Autyzmem i innymi zaburzeniami rozwoju;

- organizację grup wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów realizowane przez: Związek Inwalidów Wojennych RP, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym SPON, Fundację Adaptacja;

- zajęcia z zakresu sportu, turystyki, kultury na rzecz osób z niepełnosprawnościami realizowane przez: Stowarzyszenie Klub Gdyniśkiego Kibica Niepełnosprawnego, Fundację Szkwał - Morze dla Młodzieży, Stowarzyszenie „Cool-awi”;

- wsparcie osób po urazach, chorobach i incydentach czaszkowo-mózgowych realizowane przez Fundację wsparcia Osób z zaburzeniami komunikacji „Między Słowami”;

- wspieranie rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami i zagrożonych niepełnosprawnością w wieku 0-2 lata i 3-7 lat realizowane przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Gdyni;

- utrzymanie sprawności fizycznej i psychicznej oraz integrację osób chorych na stwardnienie rozsiane realizowane przez Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział Pomorski;

- wsparcie osób niesłyszących i niedosłyszących realizowane przez Gdyniśkie Stowarzyszenie Osób Niesłyszących ich Rodzin i Przyjaciół „Effetha”;

- wsparcie osób niewidomych i niedowidzących realizowane przez Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski Koło Powiatowe w Gdyni;

- aktywizację społeczną osób po amputacji krtani realizowane przez Polskie Towarzystwo Laryngektomowanych Pomorski Oddział Rejonowy w Gdańsku;

- prowadzenie zajęć z dogoterapii dla niepełnosprawnych mieszkańców Gdyni realizowane przez Fundację Dogtor;

- świadczenie usług transportowych na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Gdyni realizowane przez Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Transport bez Barier”;

- w zakresie aktywizacji społecznej „Asystent społeczny osoby z niepełnosprawnością” realizowane przez Centrum Współpracy Młodzieży.

W ramach działania Gdyniśkiego Centrum Sportu organizowane są zajęcia z „Gdyniśkiego Poruszenia”, w tym dedykowane dzieciom i dorosłym z niepełnosprawnością ruchową.

Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej jest tak samo istotne, jak tworzenie struktury organizacyjnej i infrastruktury. Pozwala uświadomić sobie o naszych barierach psychicznych, a dotyczy to zarówno osób pełnosprawnych, jak i niepełnosprawnych. Jednym ze skutecznych instrumentów są kampanie społeczne i konkursy.

Dotychczasowe działania Miasta w tym zakresie:

· „Oswajanie z niepełnosprawnością” – kampania adresowana do młodzieży. Nazwa jej jest parafrazą z „Małego Księcia” Saint-Exupery i mówi o budowaniu więzów między ludźmi, o tym, że jesteśmy sobie nawzajem potrzebni. Uczniowie spotykają się z osobami z niepełnosprawnościami: niewidomymi, głuchoniemymi, poruszającymi się na wózkach oraz psychologami. Goście opowiadają „swoje historie”, mówią o problemach, z którymi spotykają się na co dzień, ale też o swoich radościach. Podczas zajęć młodzież próbuje wykonać jakąś czynność z zawiązanymi oczami, nauczyć się kilku wyrażen w języku migowym, czy pokonać na wózku bariery architektoniczne;

· „Każdemu wolno kochać” – kampania porusza trudny temat uczuć, emocji i relacji, gdy partnerem jest osoba z niepełnosprawnością;

· „Pełnoprawni – Aktywni” – Zamalowujemy stereotypy – poprzez graffiti zwrócono uwagę mieszkańcom na kwestie niepełnosprawności w kontekście wartości uniwersalnych, zrozumiałych dla każdego: miłości, zachwytu, posiadania rodziny i pragnienia szczęścia;

· „Jak żyć w przyjaźni” – kampania i konkurs, adresowane do dzieci i nauczycieli szkół podstawowych, uczy tolerancji i równego traktowania niepełnosprawnych koleżanek i kolegów;

· „Pies w wielkim mieście” – w ramach kampanii odbywają się co roku warsztaty dla posiadaczy psów asystujących, które pomagają osobom z niepełnosprawnością w codziennym życiu;

· „Wchodzę – zawsze jest jakieś wejście” – kampania ma na celu pokazanie, że każdy powinien mieć możliwość uczestniczenia w życiu społecznym, a niepełnosprawność nie może być powodem gorszego traktowania, pozbawiania lub ograniczania dostępu, np. do edukacji, pracy czy życia kulturalnego.

Przełamywaniu stereotypów myślenia o niepełnosprawności służy także cykliczny konkurs „Gdynia bez barier”, w którym wyróżniani są autorzy ciekawych pomysłów i zrealizowanych rozwiązań na rzecz osób z niepełnosprawnością. Nagradzane są inicjatywy przyczyniające się do likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych.

W ramach programu „Gdynia bez barier” od kilku lat wydawane są kalendarze, których przesłaniem jest uwrażliwienie na tematykę niepełnosprawności, pobudzanie wyobraźni i łamanie stereotypów związanych z niepełnosprawnością. Dotychczas wydano m.in.: kalendarz ilustrowany przez artystów malujących ustami, kalendarz zapisany alfabetem Braille’a, a także zainspirowany muralami, które powstały w ramach kampanii „Zamalowujemy stereotypy”.

Gdynia wydaje różne publikacje, informatory, które są źródłem wiedzy, przełamują „tematy tabu” i są pomocne w kontaktach z osobami z niepełnosprawnością, m.in.:

- poradnik dla rodziców dzieci w wieku 0-6 lat „Witaj na świecie Maleństwo”,
- przewodnik turystyczny „Gdynia dla każdego” w wersji polskiej i angielskiej,
- przewodnik „Gdynia dla każdego – trasy przyrodnicze”,
- „18 zasad pomocnych w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi”,
- „Dziecięce zasady jak żyć w przyjaźni”,
- zbiór bajek psychoedukacyjnych dla dzieci.

Cyklicznie organizowane są konferencje, które mają na celu wymianę doświadczeń samorządów wspierających aktywność oraz edukacyjne, promujące pozytywny wizerunek i niekonwencjonalne podejście do tematyki związanej z niepełnosprawnością.

Podczas organizowanych Targów Aktywnej Rehabilitacji osoby z niepełnosprawnością mogły zapoznać się z najnowszym sprzętem rehabilitacyjnym, dyscyplinami sportowymi oraz ofertą spędzania wolnego czasu. A co najważniejsze został pokazany wizerunek osoby z niepełnosprawnością jako osoby aktywnej i niezależnej. Odbyły się również m.in. pokazy nurkowe z udziałem osób z niepełnosprawnością, szkolenie dla instruktorów osób niepełnosprawnością w systemie Handicapped Scuba Association oraz zostały zaprezentowane samochody dostosowane do różnego rodzaju dysfunkcji.

Miasto Gdynia organizuje imprezy, wystawy, których celem jest zmiana dotychczasowego wizerunku osób z niepełnosprawnością i uświadomienie, że nie ma ograniczeń, jeżeli człowiek czegoś pragnie.

Wydarzenia te zwracają uwagę na potrzeby osób z niepełnosprawnością i potencjału jakim są dla społeczeństwa.

Za zadania z zakresu pomocy społecznej zlecone poszczególnymi ustawami odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego zadań należy między innymi obsługa programu „Aktywny samorząd”, którego celem jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością do samorealizacji w życiu zawodowym, społecznym, jak i w dostępie do edukacji oraz inne zadania realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, których celem jest wspieranie osób z niepełnosprawnością w ich codziennym funkcjonowaniu. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dedykuje wiele programów i działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, m.in.:

- koordynacja działań Partnerstwa na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – praca zespołu kwalifikującego do dziennych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, spotkania z przedstawicielami gdyńskich warsztatów terapii zajęciowej, Klub dla osób z niepełnosprawnościami, spotkania z grupą rodziców, aktywizacja uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, Gdyński Magiel Twórczy, Gdyński Magiel Teatralny,

- koordynacja działań Gdyńskiej Koalicji na Rzecz Zdrowia Psychicznego – comiesięczne spotkania koalicjantów w celu wymiany doświadczeń i informacji oraz włączenie w Dni Solidarności z Osobami Chorującymi Psychiczenie,

- Zespół ds. Doradztwa i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych (DON) - zatrudnienie: doradcy ds. osób niepełnosprawnych, animator klubu, trener pracy, konsultant ds. doradztwa zawodowego, psycholog; realizacja Indywidualnych Programów Integracji Społeczno-Zawodowej.

Na rzecz klientów objętych wsparciem DON zrealizowano ogółem 15 instrumentów aktywnej integracji, w tym w szczególności: klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, grupy wsparcia, psycholog - wsparcie indywidualne, trener pracy, klub pracy, doradca zawodowy, warsztaty grupowego doradztwa zawodowego, seksuolog,

- projekt "Ekspert przez doświadczenie" współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, który był realizowany w okresie od 01.06.2016 do 28.02.2018 r. W projekcie uczestniczyło 35 osób z zaburzeniami psychicznymi, 17 osób przeszło certyfikowany kurs edukacyjno – rozwojowy EX-IN. Z jednej strony przygotowuje on do towarzyszenia osobom z zaburzeniami zdrowia psychicznego w procesie zdrowienia, z drugiej do pełnienia roli ekspertów przez doświadczenie dla profesjonalistów, którzy wspierają osoby po kryzysach,

- grupa wsparcia dla rodzin/osób bliskich osób doświadczających kryzysów psychicznych,

- animacja grupy samopomocowej osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

Jednostką aktywnie działającą na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest Laboratorium Innowacji Społecznych. Obecnie realizuje następujące projekty:

- System Aktywizacji Społeczno- Zawodowej w Gdyni, to sześcioletni projekt (2016-2022) współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt ten skierowany jest do mieszkańców Gdyni, którzy chcieliby podjąć pracę, ale z różnych powodów, w tym także zdrowotnych, mają utrudnione wejście na rynek pracy. Uczestnicy projektu to osoby, które borykają się z różnego rodzaju problemami społecznymi, ale dążą do w pełni samodzielnego życia i stabilizacji. Projekt pomaga wejść na otwarty rynek pracy, zdobyć i utrzymać zatrudnienie, a także wypracować i wzmocnić kompetencje społeczne i osobiste. W rezultacie tych działań uczestnicy projektu podejmują pracę dostosowaną do ich potrzeb i kompetencji.

- „Innowacje na ludzką miarę – wsparcie w rozwoju mikroinnowacji w obszarze usług opiekuńczych dla osób zależnych”. W ramach tego partnerskiego projektu współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS z POWER 2014-2020 realizowanego w Inkubatorze Innowacji Społecznych rozwinięto oraz przetestowano 14 rozwiązań dedykowanych osobom zależnym (6 jest w trakcie testowania). Celem projektu jest pobudzenie lokalnej i sieciowej współpracy międzysektorowej działającej na rzecz tworzenia nowatorskich, oddolnie wypracowanych rozwiązań (innowacji społecznych).

Opis wypracowanych rozwiązań w gdyńskim Inkubatorze Innowacji Społecznych:

·projekt „Jak?” – narzędzie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, dzięki któremu mogą przełamywać stereotypowe myślenie (ocieplacz relacji) w bezpośrednim kontakcie z drugim człowiekiem w przestrzeni społecznej,

·projekt „Mistrzowie są wśród nas” - system zdobywania tytułów mistrzowskich dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oparty na sposobie zdobywania sprawności harcerskich. Obejmuje czynności z zakresu samoobsługi, np. mistrz wiązania sznurowadła, mistrz parzenia herbaty, mistrz ścielenia łóżka,

·projekt „W labiryncie dorosłości” - stworzenie miejsca spotkań towarzyskich, aktywizacji (w tym zawodowej), edukacji i integracji społeczności lokalnej poprzez włączenie seniorów i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną,

·projekt „Oswajanie dorosłości” - program szkoleniowy, zawierający scenariusze zajęć z osobami z niepełnosprawnością intelektualną, techniki i metody terapeutyczne do pracy z grupą tych osób w sferze seksualności i umiejętności bycia rodzicem przy użyciu symulatora niemowlęcia,

·projekty „Wyzwania życia” i „My też jesteśmy rodzicami” - innowacja polega na stworzeniu gry planszowej (środka dydaktycznego) jako narzędzia edukacji seksualnej, efektem której jest rozwój kompetencji społecznych ucznia,

·projekt „Technologia jest OK. Czyli niepełnosprawni sprawni w mieście i w sieci. Gdyński Lodołamacz Technologiczny” - wypracowanie modelu edukacyjnego wspierającego rozwój samodzielności, korzystania z komunikacji w przestrzeni miejskiej i integracji społecznej osób z niepełnosprawnością intelektualną w oparciu o nowe technologie,

·projekt „Care Exchange. Aplikacja dla opiekunów osób z niepełnosprawnością intelektualną.” - aplikacja mobilna dostarczająca kompleksowy system sprawnego zastępowania rodziców w opiece przez wolontariuszy; umożliwia i znacząco usprawnia komunikację i wymianę informacji między osobami świadczącymi usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku lokalnym oraz zawiera wykaz zarekomendowanych miejsc dla osób z niepełnosprawnością.

·projekt „Mam nadmiar” - kompleksowe działania aktywizujące osoby starsze i z dysfunkcjami wzroku poprzez specjalistyczne szkolenia rozwijające kompetencje zawodowe, metodyczne, trenerskie IT dla osób z dysfunkcją wzroku przygotowujące do roli trenerów dla seniorów i jednocześnie umożliwiające aktywizację zawodową,

·projekt „Tyflograficzna interaktywna gra planszowa dla wszystkich, niewidomych i widzących” - gra dla niewidomych i widzących oparta na składającej się w części przypominającej puzzle tyflografiki,

·projekt „Czułość” - zeszyt rozwiązań architektonicznych i projektowych do samodzielnego wdrożenia w miejscu użyteczności publicznej,

·projekt „Specjalista w każdym calu Twojego domu” - opracowany innowacyjny model zintegrowanych, kompleksowych, wielowymiarowych i różnorodnych usług domowych, świadczonych na rzecz osób zależnych przez zaktywizowane w ramach projektu osoby bezrobotne, bądź zatrudnione w niewyuczonym zawodzie,

·projekt „Seniorat i co dalej?!” - innowacja polega na opracowaniu systemu dostosowania przestrzeni domowej do zmieniających się potrzeb osób doświadczających degradacji funkcji poznawczych,

·projekt „Relacja jako klucz do dobrego funkcjonowania w pracy” - istotą innowacji jest opracowanie zintegrowanego programu pomocowego dla osób zależnych mających trudność z utrzymaniem pracy, który opierałby się na współpracy międzyinstytucjonalnej.

Za działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i konsekwentnie realizowaną politykę społeczną włączającą osoby z niepełnosprawnością w życie Miasta, Gdynia otrzymała wiele nagród, m.in.:

·w konkursie „Samorząd Równych Szans” w 2009 roku,

·w konkursie „Równe szanse, równy dostęp” w 2009 roku,

·w konkursie „Najlepsza przestrzeń publiczna województwa pomorskiego 2009” (m.in. za zastosowanie rozwiązań odpowiadających potrzebom różnych grup użytkowników),

- w konkursie „Polska bez barier” za najlepiej dostosowany do możliwości osób niepełnosprawnych obiekt sportowy w kraju, w 2009 roku
- w europejskim konkursie „Access City Award” w 2013 roku,
- w europejskim konkursie Regiostars za m.in. dostępną komunikację w 2014 roku,
- nagrodę Grand Prix oraz nagrodę w kategorii „Samorząd”. w konkursie „Lider dostępności” w 2016 roku.

W 2000 roku Prezydent Miasta Gdyni Wojciech Szczurek otrzymał Medal Przyjaciela Integracji za szczególne zainteresowanie problemami i potrzebami osób niepełnosprawnych. Do tej pory jest jedynym prezydentem miast polskich, który otrzymał to wyróżnienie.

Program „Gdynia bez barier 2018-2023”

Program „Gdynia bez barier 2018-2023” został przygotowany jako kontynuacja dotychczasowych działań, z myślą o osobach z niepełnosprawnością oraz ich otoczeniu, ze świadomością, że niepełnosprawność jest zagadnieniem dotyczącym całego społeczeństwa – osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, ich najbliższych, otoczenia i wszystkich, którzy na pewnym etapie życia mogą tej niepełnosprawności doświadczyć. Obowiązkiem władz samorządowych jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom pełnego i równego prawa dostępu do dóbr i usług. Zgodnie z zapisem *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*, ratyfikowanej przez Polskę w roku 2012, tworzenie tego dostępu polega na niwelowaniu barier i uzupełnianiu deficytów osób z niepełnosprawnością poprzez tworzenie dodatkowych rozwiązań oraz wcielanie idei projektowania uniwersalnego (access for all).

Podstawę opracowania *Programu*, który ma na celu włączenie osób z niepełnosprawnością w życie Miasta na równych zasadach we wszystkich dziedzinach życia, stanowią dwa akty prawne: międzynarodowa *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych* oraz *Deklaracja Barcelońska*.

Deklaracja Barcelońska jest dokumentem uniwersalnym, wskazującym cele polityki władz lokalnych, bazującym na podstawowych prawach człowieka - równoprawnym korzystaniu z życia publicznego, w tym również prawa do samodzielnego uczestnictwa we wszystkich wydarzeniach lokalnych społeczności. Nadrzędność dostępności wymaga od samorządów lokalnych i innych operatorów podjęcia działań w celu likwidacji barier w dostępie osób z niepełnosprawnością do przestrzeni publicznej i informacji. Celem *Deklaracji* jest zachęcenie władz lokalnych do wdrażania w lokalnym prawodawstwie zapisów dotyczących integracji osób z niepełnosprawnością w społeczeństwie. Dokument ten umożliwi tworzenie polityki rozwoju miast przez przedstawicieli władz lokalnych w porozumieniu z organizacjami osób z niepełnosprawnością. Najważniejszym przesłaniem jest to, że odpowiedzialność za problemy związane z niepełnosprawnością nie powinna obciążać osoby ale otoczenie, w którym się znajduje.

Przyjmując *Deklarację* w 2010 roku, Miasto zobowiązało się do szeregu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością, m.in. do: promocji działań uświadamiających społeczeństwo o ich prawach, potrzebach, potencjale i aktywności, zapewnienia dostępu do działań kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz współuczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, a także dostępu do usług specjalistycznych w dziedzinie opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, pracy oraz usług socjalnych. Ponadto Miasto zobowiązało się do adaptacji miejskiej przestrzeni, budynków i wszelkiego rodzaju usług, w tym środków transportu miejskiego, tak aby osoby z niepełnosprawnością mogły z nich w pełni korzystać i swobodnie poruszać się po Gdyni.

Założenia *Programu* były konsultowane z osobami z niepełnosprawnością, podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością - zarówno instytucjami, jak i organizacjami pozarządowymi, a także w oparciu o rekomendacje dla Miasta Gdyni opracowane przez zespół monitoringowy Fundacji im. Helen Keller w ramach projektu „Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej pod kątem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami”.

Poszczególne zagadnienia zostały oparte na zapisach artykułów *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*.

I. Edukacja

Artykuł 24 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Edukacja

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do edukacji. W celu realizacji tego prawa bez dyskryminacji i na zasadach równych szans, Państwa Strony zapewnią włączający system kształcenia umożliwiający integrację na wszystkich poziomach edukacji i w kształceniu ustawicznym, zmierzające do:

(a) pełnego rozwoju potencjału oraz poczucia godności i własnej wartości, a także wzmocnienia poszanowania praw człowieka, podstawowych wolności i różnorodności ludzkiej,

(b) rozwijania przez osoby niepełnosprawne ich osobowości, talentów i kreatywności, a także zdolności umysłowych i fizycznych, przy pełnym wykorzystaniu ich możliwości,

(c) umożliwienia osobom niepełnosprawnym efektywnego udziału w wolnym społeczeństwie.

2. Realizując to prawo, Państwa Strony zapewnią, że:

(a) osoby niepełnosprawne nie będą wykluczane z powszechnego systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność, a także, że dzieci niepełnosprawne nie będą wykluczane, ze względu na niepełnosprawność, z bezpłatnej i obowiązkowej nauki w szkole podstawowej lub z nauczania na poziomie średnim,

(b) osoby niepełnosprawne będą korzystać z włączającego, bezpłatnego nauczania obowiązkowego wysokiej jakości, na poziomie podstawowym i średnim, na zasadzie równości z innymi osobami, w społecznościach, w których żyją,

(c) wprowadzane będą racjonalne usprawnienia, zgodnie z indywidualnymi potrzebami,

(d) osoby niepełnosprawne będą uzyskiwać niezbędne wsparcie, w ramach powszechnego systemu edukacji, celem ułatwienia im skutecznej edukacji,

(e) stosowane będą skuteczne środki zindywidualizowanego wsparcia w środowisku, które maksymalizuje rozwój edukacyjny i społeczny, zgodnie z celem pełnego włączenia.

3. Państwa Strony umożliwią osobom niepełnosprawnym zdobycie umiejętności życiowych i społecznych, aby ułatwić im pełny i równy udział w edukacji i w życiu społeczności. W tym celu Państwa Strony będą podejmować odpowiednie środki, w tym:

(a) ułatwianie nauki alfabetu Braille'a, alternatywnego pisma, wspomagających (augmentatywnych) i alternatywnych sposobów, środków i form komunikacji i orientacji oraz umiejętności poruszania się, a także ułatwianie wsparcia rówieśników i doradztwa,

(b) ułatwianie nauki języka migowego i popieranie tożsamości językowej społeczności osób głuchych,

(c) zapewnienie, że edukacja osób, w szczególności dzieci, które są niewidome, głuche lub głuchoniewidome będzie prowadzona w najodpowiedniejszych językach i przy pomocy sposobów i środków komunikacji najodpowiedniejszych dla jednostki, a także w środowisku, które maksymalizuje rozwój edukacyjny i społeczny.

4. Aby wesprzeć realizację tego prawa, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zatrudniania nauczycieli, w tym nauczycieli niepełnosprawnych, którzy mają kwalifikacje w zakresie używania języka migowego i/lub alfabetu Braille'a, oraz w celu szkolenia specjalistów i personelu pracujących na wszystkich szczeblach edukacji. Takie szkolenie będzie obejmować wiedzę na temat problemów niepełnosprawności i korzystanie ze wspomagających (augmentatywnych) i alternatywnych sposobów, środków i form komunikacji, technik i materiałów edukacyjnych, w celu wspierania osób niepełnosprawnych.

5. Państwa Strony zapewnią, że osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do powszechnego szkolnictwa wyższego, szkolenia zawodowego, kształcenia dorosłych i możliwości uczenia się przez całe życie, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami. W tym celu Państwa Strony zagwarantują, że zapewnione będą racjonalne usprawnienia dla osób niepełnosprawnych.

Edukacja jest jednym z czynników, który determinuje sytuację życiową każdego człowieka. Dobry start, dopasowanie możliwości do potencjału oraz zapewnienie optymalnego rozwoju dziecka z niepełnosprawnością jest to szansa na przyszłe niezależne życie. Dostęp do edukacji, to nie tylko konieczna likwidacja barier architektonicznych, czy cyfrowych, ale przede wszystkim działania merytoryczne i organizacyjne prowadzone w placówkach edukacyjnych na każdym poziomie kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej diagnozy potrzeb i wsparcia na poszczególnych

etapach rozwoju. Pomocą należy otoczyć zarówno same osoby z niepełnosprawnością oraz rodziców, opiekunów, pedagogów oraz osoby zaangażowane w proces ich kształcenia.

W ramach *Programu* zaplanowano:

1. Stworzenie systemu corocznej analizy potrzeb szkół pod kątem zapewnienia opieki pielęgniarstwa szkolnej w gdyńskich szkołach podstawowych.

Zapewnienie wsparcia wykwalifikowanej osoby pomoże uczniom, podwyższy poczucie bezpieczeństwa rodziców oraz zapewni komfort pracy nauczycieli.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji, Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

2. Przygotowanie profilu nauczyciela wspomagającego i asystenta ucznia z niepełnosprawnością, we współpracy z opiekunami prawnymi.

W ocenie rodziców dzieci z niepełnosprawnością zasadnym jest wspólne przygotowanie przez specjalistów, pedagogów i rodziców dzieci z niepełnosprawnością profilu nauczyciela wspomagającego i asystenta ucznia z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji.*

3. Organizacja szkoleń i warsztatów dla nauczycieli prowadzących i wspomagających w zakresie procesu kształcenia, wsparcia i opieki nad uczniami z niepełnosprawnością.

Ze względu na zróżnicowane potrzeby, uczniowie z niepełnosprawnością wymagają pedagogów przygotowanych do wsparcia w środowisku szkolnym, uwrażliwionych na zagadnienie jakim jest kształcenie dziecka z niepełnosprawnością w systemie powszechnej edukacji. Szkoła musi dbać o optymalny rozwój dziecka tak, aby zachowana została równowaga pomiędzy rozwojem zdeterminowanym niepełnosprawnością, a możliwościami jakie daje proces kształcenia.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji.*

4. Opracowanie i wydanie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla potrzeb dyrektorów szkół, asystentów uczniów z niepełnosprawnościami, rodziców i opiekunów.

Przygotowanie materiałów pozwoli na zapoznanie z tematyką i potrzebami osób z niepełnosprawnością oraz ułatwi integrację w środowisku.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

5. Podnoszenie kompetencji wychowawczych opiekunów dzieci z niepełnosprawnością z udziałem innych rodziców i opiekunów.

Pomoc w nabywaniu kompetencji rodzicielskich będzie kontynuacją działań zapoczątkowanych we wczesnym okresie wsparcia dziecka i rodziny w ramach wczesnej interwencji. Planowana jest organizacja warsztatów, spotkań i grup wsparcia działających jako „eksperci” oraz programów terapeutycznych z udziałem psychologa.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji.*

6. Budowanie niezależności społecznej dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem roli opiekunów prawnych.

W procesie dorastania powinny zmieniać się wymagania opiekuna wobec dziecka z niepełnosprawnością, aby w przyszłości mogło być samodzielna i niezależna osobą. Pokazanie rodzicom innej perspektywy pozwoli zrozumieć proces dorastania dzieci z niepełnosprawnością oraz naturalną potrzebę separacji i niezależności, co zapobiegnie utrwalanej infantyilizacji utrudniającej podjęcie życia w grupie osób dorosłych i pozwoli na wejście młodych osób z niepełnosprawnością w samodzielne role społeczne.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji, Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

7. Dostosowanie zajęć wychowania fizycznego do możliwości ucznia z niepełnosprawnością.

Przygotowanie programu zajęć wychowania fizycznego tak, aby dziecko z niepełnosprawnością mogło w zakresie własnych możliwości psychofizycznych uczestniczyć w zajęciach z całą klasą lub wybraną grupą. Wymaga to podnoszenia kompetencji nauczycieli wychowania fizycznego w obszarze potrzeb i potencjału ucznia z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Wydział Edukacji.*

8. Opracowanie programu i realizacja warsztatów z elementami idei projektowania uniwersalnego i tematyki osób z niepełnosprawnością w gdyńskich szkołach.

Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie tworzenia przestrzeni publicznej przyjaznej wszystkim, uwrażliwi na niepełnosprawność oraz uświadomi bariery z jakimi mierzą się na co dzień niepełnosprawni rówieśnicy.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia, Ekspert ds. dostępności.*

Nadzór nad realizacją zadania *Edukacja*: Wiceprezydent ds. jakości życia.

II. Opieka medyczna, rehabilitacja

Artykuł 25 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – Zdrowie

Państwa Strony uznają, że osoby niepełnosprawne mają prawo do osiągnięcia najwyższego możliwego poziomu stanu zdrowia, bez dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do usług opieki zdrowotnej biorących pod uwagę szczególnie wymogi związane z płcią, w tym rehabilitacji zdrowotnej. W szczególności, Państwa Strony:

(a) zapewnią osobom niepełnosprawnym taki sam jak w przypadku innych osób zakres, jakość i standard bezpłatnej lub zapewnianej po przystępnych cenach usług opieki zdrowotnej i programów zdrowotnych, w tym w zakresie zdrowia seksualnego i prokreacyjnego oraz adresowanych do całej populacji programów w zakresie zdrowia publicznego,

(b) zapewnią te usługi zdrowotne, które są potrzebne osobom niepełnosprawnym, szczególnie ze względu na ich niepełnosprawność, w tym wczesne rozpoznawanie i leczenie, jeżeli jest potrzebne, a także usługi mające na celu ograniczenie i zapobieganie dalszej niepełnosprawności, w tym dzieci i osób starszych,

(c) zapewnią świadczenie usług opieki zdrowotnej możliwie blisko społeczności, w których żyją osoby niepełnosprawne, w tym na obszarach wiejskich,

(d) zobowiążą osoby wykonujące zawody medyczne do zapewniania osobom niepełnosprawnym, na podstawie swobodnie przez nie wyrażonej i świadomej zgody, opieki takiej samej jakości jak innym osobom poprzez, między innymi, podnoszenie świadomości w zakresie praw człowieka, godności, niezależności i potrzeb osób niepełnosprawnych przy wykorzystaniu szkoleń i poprzez rozpowszechnianie norm etycznych w publicznej i prywatnej opiece zdrowotnej,

(e) zakażą dyskryminacji osób niepełnosprawnych w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego, a także ubezpieczenia na życie, jeśli takie ubezpieczenie jest dozwolone przez ustawodawstwo krajowe, zaś ubezpieczenia będą zapewniane w sposób sprawiedliwy i rozsądny,

(f) będą zapobiegać przypadkom odmowy udzielenia, ze względu na niepełnosprawność, opieki zdrowotnej lub usług zdrowotnych, albo pożywienia i płynów.

W ramach *Programu* zaplanowano:

1. Wzmocnienie systemu wsparcia rodziny, w której jest dziecko z niepełnosprawnością (ze szczególnym naciskiem na wczesny okres od postawienia diagnozy) z udziałem psychotraumatologa, psychoterapeuty i innych specjalistów, zgodnie z indywidualnymi potrzebami opiekunów.

Pojawienie się dziecka z niepełnosprawnością zawsze jest trudnym momentem dla rodziny. Sytuacja ta powoduje wiele trudnych pytań i negatywnych emocji. Rodziny radzą sobie z tym doświadczeniem w różny

sposób, jednak wszyscy podkreślają brak profesjonalnej pomocy dla nich jako rodziców dziecka z niepełnosprawnością. Specjaliści i specjalistyczne placówki wytyczają drogę rozwoju i wsparcia dziecka z licznymi zadaniami, pozostawiając rodziców z wieloma nieznanymi dotychczas emocjami (podobne emocje towarzyszą rodzicom dzieci z opóźnionym rozwojem psychomotorycznym). Obowiązujący poszczególne instytucje zakres zadań zawiera lukę w tworzeniu systemu pomocy rodzicom mimo, iż to oni mają decydujący wpływ na rozwój niepełnosprawnego dziecka. Zbudowanie sieci wsparcia z wykorzystaniem przewidzianych przez istniejący system środków, przy uzupełnieniu brakujących elementów, daje dużą szansę na uniknięcie rozpadu rodziny. Jednocześnie zapewnia to dziecku optymalny rozwój z maksymalnym wykorzystaniem posiadanego przez nie potencjału.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

2. Przeszkolenie personelu medycznego gdyńskich placówek ochrony zdrowia w zakresie kontaktu z pacjentem z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem osób z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną.

Osoby z autyzmem i niepełnosprawnością intelektualną mogą mieć utrudniony kontakt z otoczeniem i nie potrafią poradzić sobie w nowej sytuacji, co może dodatkowo utrudnić lub uniemożliwić udzielenie pomocy pacjentowi.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

3. Utworzenie bazy specjalistów świadczących usługi stomatologiczne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem w placówkach ochrony zdrowia.

Część osób z powyżej wymienionymi niepełnosprawnościami wymaga podczas leczenia zastosowania znieczulenia ogólnego, co oznacza konieczność stworzenia szczególnych warunków leczenia.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

4. Stworzenie bazy gabinetów ginekologicznych dostępnych dla kobiet poruszających się na wózku inwalidzkim.

Dostępność w tym zakresie rozumiana jest jako brak barier architektonicznych oraz wyposażenie gabinetu w regulowany fotel ginekologiczny, na który może swobodnie przesiąść się kobieta poruszająca się na wózku.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

5. Współpraca z oddziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej Szpitala św. Wincentego a Paulo Szpitala Pomorskie sp. z o.o. w zakresie udzielania pacjentom informacji o możliwości zaopatrzenia ortopedycznego, możliwości pozyskania środków i uzyskania wsparcia w organizacjach pozarządowych.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

6. Opracowanie programu i prowadzenie działań z zakresu edukacji seksualnej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W celu przygotowania osoby z niepełnosprawnością intelektualną do pełnienia różnych ról społecznych, w tym założenia rodziny, podjęcia życia seksualnego i ochrony przed nadużyciami seksualnymi.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

Nadzór nad realizacją zadania *Opieka medyczna, rehabilitacja* – Wiceprezydent ds. jakości życia.

III. Wsparcie osób z niepełnosprawnością i pomoc społeczna

Artykuł 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo

Państwa Strony niniejszej konwencji uznają równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, wraz z prawem dokonywania takich samych wyborów, na równi z innymi osobami, oraz podejmą efektywne i odpowiednie środki w celu ułatwienia pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne

z tego prawa oraz ich pełnej integracji i pełnego udziału w życiu społeczeństwa, w tym poprzez zapewnienie, że:

(a) osoby niepełnosprawne będą miały możliwość wyboru miejsca zamieszkania i podjęcia decyzji co do tego, gdzie i z kim będą mieszkać, na zasadzie równości z innymi osobami, a także, że nie będą zobowiązywane do mieszkania w szczególnych warunkach,

(b) osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do szerokiego zakresu usług świadczonych w domu, w miejscu zamieszkania i innych usług wsparcia świadczonych w ramach społeczności lokalnej, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia w społeczności i integracji społecznej, która także pozwoli na zapobieganie izolacji i segregacji społecznej,

(c) świadczone w społeczności lokalnej usługi i urządzenia dla ogółu ludności będą dostępne dla osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami oraz będą odpowiadać ich potrzebom.

W ramach Programu zaplanowano:

1. Zbudowanie systemu usług asystenta społecznego.

Dojrzałość społeczna pozwala na podejmowanie samodzielnych wyzwań. W grupie osób, które urodziły się z niepełnosprawnością proces osiągnięcia dojrzałości społecznej może być zaburzony. Brak kompetencji społecznych związanych z podejmowaniem decyzji, czy aktywności bez udziału rodziców praktycznie uniemożliwia podjęcie samodzielnego życia czy pracy, pomimo posiadanego wykształcenia. Usamodzielnianiu i stopniowej aktywizacji osoby z niepełnosprawnością może służyć kontakt z asystentem społecznym.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

2. Powołanie placówki dla osób z afazją wykorzystującej nowoczesne metody terapii, aktywizacji i wsparcia.

Zwiększająca się grupa osób z afazją, niezależnie od jej przyczyny wymaga specjalistycznego wsparcia. W Gdyni od kilku lat funkcjonuje zespół osób posiadających kwalifikacje i umiejętności do podjęcia holistycznego wsparcia osób z afazją. Powołanie placówki stworzy warunki do kompleksowego wsparcia, w której specjaliści rozwiną posiadane możliwości, a osoby z afazją zyskają szansę na powrót do aktywności.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

3. Utworzenie wypożyczalni z zastosowaniem leasingu sprzętu rehabilitacyjnego, który ułatwi funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz opiekę nad osobami zależnymi.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

4. Optymalizacja systemu transportu dla osób z niepełnosprawnością ułatwiająca swobodne przemieszczanie się niepełnosprawnym mieszkańcom Gdyni.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Zdrowia.*

Nadzór nad realizacją zadania *Wsparcie osób z niepełnosprawnością i pomoc społeczna*: Wiceprezydent ds. jakości życia.

IV. Dostępność i mobilność

Artykuł 9 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – Dostępność

1. Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i pełny udział we wszystkich sferach życia, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Środki te, obejmujące rozpoznanie i eliminację przeszkód i barier w zakresie dostępności, stosują się między innymi do:

(a) budynków, dróg, transportu oraz innych urządzeń wewnętrznych i zewnętrznych, w tym szkół, mieszkań, instytucji zapewniających opiekę medyczną i miejsc pracy,

(b) informacji, komunikacji i innych usług, w tym usług elektronicznych i służb ratowniczych.

2. Państwa Strony podejmą również odpowiednie środki w celu:

(a) opracowywania, ogłaszania i monitorowania wdrażania minimalnych standardów i wytycznych w sprawie dostępności urzędzeń i usług ogólnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych,

(b) zapewnienia, że instytucje prywatne, które oferują urzędzenia i usługi ogólnie dostępne lub powszechnie zapewniane, będą brały pod uwagę wszystkie aspekty ich dostępności dla osób niepełnosprawnych,

(c) zapewnienia szkolenia wszystkim zainteresowanym na temat dostępności dla osób niepełnosprawnych,

(d) zapewnienia w ogólnodostępnych budynkach i innych obiektach oznakowania w alfabecie Braille'a oraz w formach łatwych do czytania i zrozumienia,

(e) zapewnienia różnych form pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym przewodników, lektorów i profesjonalnych tłumaczy języka migowego, w celu ułatwienia dostępu do ogólnodostępnych budynków i innych obiektów,

(f) popierania innych odpowiednich form pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych, aby zapewnić im dostęp do informacji,

(g) popierania dostępu osób niepełnosprawnych do nowych technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, w tym do Internetu,

(h) popierania, od wstępnego etapu, projektowania, rozwoju, produkcji i dystrybucji dostępnych technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, tak aby technologie te i systemy były dostępne po najniższych kosztach.

Artykuł 20 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Mobilność

Państwa Strony podejmą skuteczne środki celem umożliwienia osobom niepełnosprawnym mobilności osobistej i możliwie największej samodzielności w tym zakresie, między innymi poprzez:

(a) ułatwianie mobilności osób niepełnosprawnych, w sposób i w czasie przez nie wybranym i po przystępnej cenie,

(b) ułatwianie osobom niepełnosprawnym dostępu do wysokiej jakości przedmiotów wspierających poruszanie się, urzędzeń i technologii wspomagających oraz do pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym poprzez ich udostępnianie po przystępnej cenie,

(c) zapewnianie osobom niepełnosprawnym i wyspecjalizowanemu personelowi pracującemu z osobami niepełnosprawnymi szkolenia w zakresie umiejętności poruszania się,

(d) zachęcanie jednostek wytwarzających przedmioty wspierające poruszanie się, urzędzenia i technologie wspomagające, do uwzględniania wszystkich aspektów mobilności osób niepełnosprawnych.

Dostępność przestrzeni publicznej daje szansę osobie z niepełnosprawnością na podjęcie aktywności we wszystkich sferach i na różnych etapach życia. Daje możliwość dotarcia do placówki świadczącej usługi rehabilitacyjne i terapeutyczne, pozwala na zdobycie wykształcenia na najwyższym możliwym poziomie, a w konsekwencji na podjęcie pracy.

„Wyjście z domu” nie może być ograniczone barierami architektonicznymi ani komunikacyjnymi. Swobodne poruszanie się w środowisku miejskim powinno być naturalne, a nie wyjątkowe.

Realizowanie polityki społecznej uwzględniającej dostępność we wszelkich dziedzinach życia, to proces który cały czas trwa, przy jednoczesnej świadomości, że to, co jest dostępne dla osób z niepełnosprawnością jest dostępne dla każdego.

W ramach *Programu* zaplanowano:

1. Opracowanie programu optymalizacji remontów i modernizacji budynków będących w zasobach Miasta, w zakresie dostępności.

Pełna dostępność budynków użyteczności publicznej jest w mieście sukcesywnie osiągnięta poprzez realizowanie koncepcji projektowania uniwersalnego. Pozostałe budynki będące w zasobach gminy również ulegają stopniowemu udostępnianiu. Stworzenie programu optymalizacji remontów i modernizacji budynków pozwoli na ich gospodarowanie oraz udostępnianie każdemu użytkownikowi, bez względu na stopień i przyczynę niepełnosprawności.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności* oraz *Wydział Budynków*.

2. Audyt ulicy Świętojańskiej mający na celu poszerzenie przestrzeni publicznej dostępnej dla osób z niepełnosprawnością.

Ulica Świętojańska, jako najbardziej atrakcyjna turystycznie arteria Miasta, powinna zostać miejscem w pełni dostępnym dla wszystkich. Kompleksowy audyt ulicy pozwoli wskazać prywatnym właścicielom oraz przedsiębiorcom pomysły i rozwiązania dotyczące pełnej dostępności.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności*.

3. Audyt posiadanych zasobów mieszkaniowych i opracowanie programu ich dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców we współpracy z Wydziałem Architektury Politechniki Gdańskiej.

W ramach projektu „Jak żyć razem, nie obok siebie” zostanie opracowany podręcznik na temat adaptacji mieszkań do zmieniających się potrzeb użytkowników, zarówno ze względu na niepełnosprawność jak i starzenie się społeczeństwa. Wskazanie możliwości dostosowania i adaptacji przestrzeni poprawi funkcjonowanie w miejscu dotychczasowego zamieszkania, dostępność mieszkań komunalnych i rozwój mieszkalnictwa wspomaganego.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych*.

4. Udostępnienie kąpielisk gdyńskich. Dostęp do bazy ratowników i amfibii do pływania.

Nadmorskie położenie jest jedną z największych atrakcji naszego Miasta. Dodatkową atrakcją jest dostępność plaży miejskiej wraz z infrastrukturą (kładka plażowa, toaleta, natryski, przebieralnia, baza ratowników). Realizacja założenia Programu ma na celu udostępnienie większej ilości gdyńskich kąpielisk, jak również zwiększenie standardu ich dostępności. Planowane jest przeszkolenie ratowników w zakresie potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami oraz swobodniejszy dostęp do amfibii.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Sportu*.

5. Monitoring stacji SKM i PKM pod kątem dostępności we współpracy z podmiotami zarządzającymi wymienionymi jednostkami.

Ponadto zrealizowane zostaną szkolenia asysty kolejowej oraz pracowników SKM i PKM. Szkoleniami z zakresu pomocy pasażerom z niepełnosprawnością objęci zostaną także kierowcy autobusów i trolejbusów komunikacji miejskiej.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością*.

6. Stworzenie dostępnych ciągów pieszych na nawierzchni brukowej w Mieście (np. przy Teatrze Muzycznym, Dworcu Głównym PKP i Muzeum Emigracji).

Będzie to konsekwencją działań mających na celu udostępnianie obiektów użyteczności publicznej poprzez modernizację istniejących oraz projektowanie nowych inwestycji z zastosowaniem standardów dostępności.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności, Zarząd Dróg i Zieleni*.

7. Sieciowanie miejsc rekreacji w ramach projektu Gdynia Rodzina.

W ramach projektu „Gdyńskie place zabaw na nowo” powstają uniwersalne, dostępne place zabaw, na których może bawić się każde dziecko i przebywać każdy opiekun. Planowane jest sukcesywne unowocześnienie i dostosowanie gdyńskich placów zabaw do potrzeb wszystkich jego użytkowników. Wśród rozwiązań i zabawek znalazły się m.in. syntetyczna, amortyzująca upadek nawierzchnia, specjalne huśtawki i karuzele, szeroka zjeżdżalnia, trampoliny, zabawki oddziałujące na zmysł wzroku i dotyku, ścieżka

fakturalna. Wszystkie budowane od nowa lub remontowane place zabaw będą realizowane zgodnie ze standardami dostępności.

Podmiot realizujący: *Pełnomocnik Prezydenta ds. rodziny.*

8. Ocena obiektów i budynków szkolnych pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnością.

W ramach założenia Programu zostanie przeprowadzony audyt dostępności, a następnie sukcesywnie dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością kolejnych placówek oświatowych.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności, Wydział Edukacji, Wydział Budynków.*

9. Audyt publicznych placówek ochrony zdrowia znajdujących się na terenie Gdyni (szpitale, przychodnie) pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności.*

10. Audyt dostępności z uwzględnieniem standardu WCAG 2.0 stron internetowych Urzędu Miasta i miejskich jednostek budżetowych.

Standard WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) został uznany w większości krajów Europy. Każdy nowo powstały serwis www będzie musiał być dostosowany już na etapie jego tworzenia, a każda większa modernizacja będzie musiała być przeprowadzona zgodnie z regułami dostępności. Twórcy serwisów i administratorzy będą musieli zwracać uwagę na odpowiednią jakość czcionki, kontrast strony, opisy elementów graficznych, opisy pól formularzy i wyszukiwarek, poprawny kod źródłowy i wiele innych elementów zawartych w wytycznych WCAG.

Podmiot realizujący: *dyrektorzy miejskich jednostek.*

11. Zwiększenie dostępności budynków użyteczności publicznej poprzez wprowadzenie rozwiązania (oznaczenie stopnia biegu schodów) ułatwiającego pokonanie schodów, w szczególności osobom ze schorzeniami narządu wzroku.

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności, osoby zarządzające budynkami.*

12. Zwiększenie ilości toalet publicznych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością i seniorów. Uruchomienie partycypacji w utrzymaniu toalet będących w zasobach podmiotów prywatnych .

Podmiot realizujący: *Ekspert ds. dostępności, Zarząd Dróg i Zieleni.*

13. Audyt dostępności oraz udostępnienie siedzib Rad Dzielnic niepełnosprawnym mieszkańcom Miasta.

Podmiot realizujący: *Przewodniczący Rady Miasta, Wydział Budynków, Ekspert ds. dostępności.*

Nadzór nad realizacją zadania *Dostępność i mobilność* - Wiceprezydent ds. gospodarki.

V. Zwiększanie świadomości społecznej

Artykuł 8 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Podnoszenie świadomości

1. Państwa Strony zobowiązują się podjąć natychmiastowe, skuteczne i odpowiednie działania w celu:

(a) podniesienia świadomości społeczeństwa, w tym na poziomie rodziny, w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych, a także działania na rzecz wzmocnienia poszanowania praw i godności osób niepełnosprawnych,

(b) zwalczania stereotypów, uprzedzeń i szkodliwych praktyk wobec osób niepełnosprawnych, w tym związanych z płcią i wiekiem, we wszystkich dziedzinach życia,

(c) promowania wiedzy o zdolnościach i wkładzie osób niepełnosprawnych.

2. Do działań podejmowanych w tym celu należy:

(a) inicjowanie i prowadzenie skutecznych kampanii nastawionych na podnoszenie poziomu świadomości społecznej, aby:

(i) rozwijać wrażliwość na prawa osób niepełnosprawnych,

(ii) popierać pozytywne postrzeganie i większą świadomość społeczną dotyczącą osób niepełnosprawnych,

(iii) popierać uznawanie umiejętności, zasług i zdolności osób niepełnosprawnych oraz ich wkładu w miejscu pracy i na rynku pracy,

(b) rozwijanie, na wszystkich szczeblach systemu edukacji, z uwzględnieniem wszystkich dzieci od najwcześniejszych lat, postawy poszanowania praw osób niepełnosprawnych,

(c) zachęcanie wszystkich środków masowego przekazu do przedstawiania wizerunku osób niepełnosprawnych w sposób zgodny z celem niniejszej konwencji,

(d) popieranie programów podnoszenia świadomości w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych i praw osób niepełnosprawnych.

Artykuł 29 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Udział w życiu politycznym i publicznym

Państwa Strony zagwarantują osobom niepełnosprawnym prawa polityczne i możliwość korzystania z nich, na zasadzie równości z innymi osobami oraz zobowiązują się do:

(a) zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w życiu politycznym i publicznym, na zasadzie równości z innymi osobami, bezpośrednio lub za pośrednictwem swobodnie wybranych przedstawicieli, włączając w to prawo i możliwość korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego, między innymi poprzez:

(i) zapewnienie, że tryb głosowania oraz stosowane w związku z nim urządzenia i materiały będą odpowiednie, dostępne i łatwe do zrozumienia i użycia,

(ii) ochronę praw osób niepełnosprawnych do tajnego głosowania w wyborach i referendach publicznych bez zastraszania, a także do kandydowania w wyborach, efektywnego sprawowania urzędu i pełnienia wszelkich funkcji publicznych na wszystkich szczeblach rządzenia, ułatwianie korzystania ze wspomagających i nowych technologii tam, gdzie to właściwe,

(iii) gwarancje swobody wyrażania woli przez osoby niepełnosprawne występujące jako wyborcy i, w tym celu, tam gdzie to konieczne, zezwalanie osobom niepełnosprawnym, na ich życzenie, na korzystanie z pomocy w głosowaniu ze strony wybranej przez nie osoby;

(b) aktywnego promowania środowiska, w którym osoby niepełnosprawne będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w kierowaniu sprawami publicznymi, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami, oraz zachęcania ich do udziału w sprawach publicznych, w tym do:

(i) udziału w organizacjach pozarządowych i stowarzyszeniach uczestniczących w życiu publicznym i politycznym kraju, a także w działalności partii politycznych i zarządzania nimi,

(ii) tworzenia organizacji osób niepełnosprawnych w celu reprezentowania osób niepełnosprawnych na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz przystępowania do takich organizacji.

W ramach realizacji Programu zaplanowano:

1. Kontynuację kampanii społecznej „Wchodzę – zawsze jest jakieś wejście”.

Kampania promuje aktywność osób z niepełnosprawnością, pokazuje, że każdy powinien mieć możliwość uczestniczenia w życiu społecznym na wszystkich jego etapach, a niepełnosprawność nie może być powodem gorszego traktowania, pozbawiania lub ograniczania dostępu np. do edukacji, pracy, ogólnodostępnych usług, wsparcia społecznego, czy życia kulturalnego.

2. Programy osławiające z niepełnosprawnością.

To kontynuacja realizowanych w przedszkolach i młodszych klasach szkół podstawowych programów uwarżliwiających na tematykę niepełnosprawności poprzez zastosowanie atrakcyjnej formy, z udziałem osób z różnymi niepełnosprawnościami i psów asystujących. Pierwsze programy kierowane są do dzieci z uwagi na fakt, iż dokonywanie zmian w obszarze ich świadomości wydaje się najskuteczniejsze. W szkole i przedszkolu,

miejscach będących naturalnym środowiskiem, nauczyciele powinni wykorzystywać okazję do nauki tolerancji, poszanowania odmienności i prawa do godności.

3. Organizacja konferencji podejmujących tematykę dotyczącą osób z niepełnosprawnością.

Konferencje mają na celu wymianę dobrych praktyk, zwiększenie świadomości, ukazanie potencjału i promocję pozytywnego wizerunku osoby z niepełnosprawnością.

4. Podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Miasta i jednostek miejskich w obszarach tematycznych dotyczących wdrażania i realizacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych poprzez udział w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

5. Budowanie świadomości wśród polityków i radnych w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

Nadzór nad realizacją zadania *Zwiększanie świadomości społecznej*: Pełnomocnik ds. Osób z Niepełnosprawnością.

VI. Udział w przedsięwzięciach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych

Artykuł 30 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w życiu kulturalnym i podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne:

(a) będą miały dostęp do materiałów w dziedzinie kultury w dostępnych dla nich formach,

(b) będą miały dostęp do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej, w dostępnych dla nich formach,

(c) będą miały dostęp do miejsc działalności kulturalnej lub usług z nią związanych, takich jak teatry, muzea, kina, biblioteki i usługi turystyczne oraz, w miarę możliwości, będą miały dostęp do zabytków i miejsc ważnych dla kultury narodowej.

2. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą miały możliwości rozwoju i wykorzystywania potencjału twórczego, artystycznego i intelektualnego, nie tylko dla własnej korzyści, ale także dla wzbogacenia społeczeństwa.

3. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki, zgodne z prawem międzynarodowym, w celu zapewnienia, że przepisy chroniące prawa autorskie nie będą stanowiły nieuzasadnionej lub dyskryminacyjnej bariery dla osób niepełnosprawnych w dostępie do materiałów w dziedzinie kultury.

4. Osoby niepełnosprawne będą uprawnione, na zasadzie równości z innymi osobami, do uznania ich szczególnej tożsamości kulturowej i językowej, w tym języków migowych i kultury osób niesłyszących, a także do uzyskania wsparcia w tym zakresie.

5. W celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w działalności rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu:

(a) zachęcania osób niepełnosprawnych do udziału, w możliwie najszerszym zakresie, w powszechnej działalności sportowej na wszystkich poziomach i popierania tego udziału,

(b) zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości organizacji i rozwoju działalności sportowej i rekreacyjnej uwzględniającej niepełnosprawność oraz możliwości udziału w takiej działalności i, w tym celu, zachęcania do zapewniania, na zasadzie równości z innymi osobami, odpowiedniego instruktazu, szkolenia i zasobów,

(c) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do miejsc uprawiania sportu, rekreacji i turystyki,

(d) zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym dostępu, na zasadzie równości z innymi dziećmi, do udziału w zabawie, rekreacji i wypoczynku oraz działalności sportowej, włączając taką działalność w ramy systemu szkolnego,

e) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do usług świadczonych przez organizatorów działalności w zakresie rekreacji, turystyki, wypoczynku i sportu.

Sposób spędzania wolnego czasu wynika z zainteresowań każdego człowieka i nie powinien być determinowany barierami w zakresie dostępności. Zarówno niepełnosprawni mieszkańcy Gdyni, jak i osoby odwiedzające miasto, powinny mieć możliwość uczestniczenia w imprezach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Materiały promujące różnego rodzaju przedsięwzięcia muszą zawierać informacje mówiące o dostępności imprez dla osób z niepełnosprawnością.

W ramach Programu zaplanowano:

1. Poszerzenie działalności funkcjonujących klubów sportowych o ofertę dla osób z niepełnosprawnością.

Utworzenie sekcji lekkoatletycznej, rozbudowanie oferty zajęć Gdyńskiego Poruszenia dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Nowo otwierane obiekty (np. pływalnia olimpijska i lodowisko) muszą być projektowane według zasad projektowania uniwersalnego, natomiast obiekty już istniejące wymagają, w miarę możliwości, likwidacji istniejących barier architektonicznych.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Sportu.*

Nadzór nad realizacją zadania: *Dyrektor Gdyńskiego Centrum Sportu.*

2. Sukcesywne udostępnienie parków miejskich dla osób z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Biuro Ogrodnika Miasta, Zarząd Dróg i Zieleni.*

Nadzór nad realizacją zadania: *Sekretarz Miasta Gdyni.*

3. Materiały zawierające informacje o obiektach i imprezach sportowych czy kulturalnych muszą mieć wyraźnie określone informacje skierowane do osób z niepełnosprawnością dotyczące: dojazdu, parkingu, dostosowanych toalet, punktu informacji, drogi ewakuacyjnej.

Każde wydarzenie kulturalne lub sportowe powinno być konsultowane pod kątem dostępności z Biurem Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych już na etapie planowania.

Podmiot realizujący: *organizatorzy imprez miejskich.*

Nadzór nad realizacją zadania: *Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

4. Poszerzenie oferty zajęć Młodzieżowego Domu Kultury w Gdyni o zajęcia uwzględniające udział dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Informacja o dostępności realizowanych zajęć dla dzieci z niepełnosprawnością umieszczona zostanie w materiałach promocyjnych i na stronach www.

Podmiot realizujący: *Młodzieżowy Dom Kultury.*

Nadzór nad realizacją zadania: *Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnością.*

5. Podniesienie standardu odbioru imprez i widowisk w obiektach sportowych i kulturalnych dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Zadbanie o jakość odbioru – możliwość wyboru miejsca, tłumaczenie na język migowy, likwidacja barierek umieszczonych na wysokości wzroku osoby poruszającej się na wózku, audiodeskrypcja. Uczestnictwo osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności musi być uwzględnione także podczas imprez plenerowych.

Podmiot realizujący: *Wydział Kultury, Gdyńskie Centrum Sportu.*

Nadzór nad realizacją zadania: *Dyrektor Gdyńskiego Centrum Sportu, Pełnomocnik Prezydenta ds. z Osób Niepełnosprawnością.*

VII. Praca i gwarancja utrzymania dochodów

Artykuł 27 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych - Praca i zatrudnienie

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadzie równości z innymi osobami; obejmuje to prawo do możliwości zarabiania na życie poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą na rynku pracy oraz w otwartym, integracyjnym i dostępnym dla osób niepełnosprawnych środowisku pracy. Państwa Strony będą chronić i popierać realizację prawa do pracy, również tych osób, które staną się niepełnosprawne w okresie zatrudnienia, poprzez podjęcie odpowiednich kroków, w tym na drodze ustawodawczej, między innymi w celu:

(a) zakazania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność w odniesieniu do wszelkich kwestii dotyczących wszystkich form zatrudnienia, w tym warunków rekrutacji, przyjmowania do pracy i zatrudnienia, kontynuacji zatrudnienia, awansu zawodowego oraz bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,

(b) ochrony praw osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami, do sprawiedliwych i korzystnych warunków pracy, w tym do równych szans i jednakowego wynagrodzenia za pracę jednakowej wartości, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, włączając w to ochronę przed molestowaniem i zadośćuczynienie za doznane krzywdy,

(c) zapewnienia, by osoby niepełnosprawne korzystały z praw pracowniczych i z prawa do organizowania się w związki zawodowe, na zasadzie równości z innymi osobami,

(d) umożliwienia osobom niepełnosprawnym skutecznego dostępu do ogólnych programów poradnictwa specjalistycznego i zawodowego, usług pośrednictwa pracy oraz szkolenia zawodowego i kształcenia ustawicznego,

(e) popierania możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz pomocy w znalezieniu, uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia oraz powrocie do zatrudnienia,

(f) popierania możliwości samozatrudnienia, przedsiębiorczości, tworzenia spółdzielni i zakładania własnych przedsiębiorstw,

(g) zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym,

(h) popierania zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze prywatnym, poprzez odpowiednią politykę i środki, które mogą obejmować programy działań pozytywnych, zachęty i inne działania,

(i) zapewnienia wprowadzania racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych w miejscu pracy,

(j) popierania zdobywania przez osoby niepełnosprawne doświadczenia zawodowego na otwartym rynku pracy,

(k) popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do pracy, adresowanych do osób niepełnosprawnych.

2. Państwa Strony zagwarantują, że osoby niepełnosprawne nie będą utrzymywane w stanie niewolnictwa lub poddaństwa i będą chronione, na zasadzie równości z innymi osobami, przed pracą przymusową lub obowiązkową.

Praca gwarantuje człowiekowi nie tylko utrzymanie, ale daje poczucie własnej wartości i niezależności. Buduje poczucie sprawstwa i jest ważnym elementem życia społecznego. Optymalnym rozwiązaniem jest zatrudnianie osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy przy szerokim wsparciu instytucjonalnym, z wykorzystaniem dostępnych projektów i środków finansowych. Stereotypy związane z postrzeganiem osoby z niepełnosprawnością, to najbardziej prozaiczne bariery utrudniające zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

W ramach Programu zaplanowano:

1. Rozszerzenie oferty Gdyńskiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości o informacje na temat, gdzie szukać pomocy w znalezieniu pracy, fachowe doradztwo oraz kompleksową wiedzę o placówkach instytucjonalnych, jak i organizacjach pozarządowych.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości*.

2. Wsparcie merytoryczne i formalne organizacji pozarządowych w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwoju spółdzielczości socjalnej poprzez tworzenie zakładów usługowych prowadzonych przez osoby niepełnosprawne.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości*.

3. Aktywizacja i wsparcie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności w pozyskiwaniu środków z PFRON na prowadzenie działalności gospodarczej.

Promocja informacji o możliwościach dofinansowania ze środków PFRON oraz szkoleniach przygotowujących do podjęcia działalności gospodarczej, pozwoli na podjęcie aktywności zawodowej na otwartym rynku pracy.

Podmiot realizujący: *Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości*.

4. Promocja działań dotyczących zatrudniania osób z niepełnosprawnością wśród pracodawców na otwartym rynku pracy.

Nawiązanie bezpośredniej współpracy z renomowanymi gdyńskimi firmami, która ma na celu wzrost świadomości i pokazanie korzyści wynikających z zatrudnienia pracownika z niepełnosprawnością. Przeprowadzenie badania potrzeb i oczekiwań pracodawców pod kątem gotowości do zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.

Podmiot realizujący: *Biuro Pełnomocnika ds. Osób z Niepełnosprawnością*.

5. Promowanie projektów oferujących szkolenia, kwalifikacyjne kursy zawodowe lub inne formy kształcenia dedykowane osobom z niepełnosprawnością z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Do roku 2020 Gdynia realizuje projekty skierowane m.in. do osób z niepełnosprawnością zagrożonych wykluczeniem: „System wsparcia zatrudnienia dla Miasta Gdyni i obszaru ZIT – etap I”, do roku 2022 projekt „System aktywizacji społeczno-zawodowej w Gdyni”. Oba projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Podmiot realizujący: *Laboratorium Innowacji Społecznych, Gdyńskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy*.

Nadzór nad realizacją zadania *Praca i gwarancja utrzymania dochodów*: Wiceprezydent ds. gospodarki, Wiceprezydent ds. innowacji, Pełnomocnik ds. Osób z Niepełnosprawnością.

Osoby odpowiedzialne za nadzór nad realizacją poszczególnych zadań są zobowiązane do corocznego przekazywania raportu z ich realizacji Pełnomocnikowi Prezydenta ds. Osób z Niepełnosprawnością.

***Pełnomocnik* pełni całościowy nadzór nad Programem „Gdynia bez barier 2018-2023”.**

Instytucje i organizacje biorące udział w spotkaniach i konsultacjach dotyczących *Programu*:

- członkowie Kolegium Prezydenta Miasta Gdyni,
- Pełnomocnik Prezydenta ds. rodziny,
- Gdyński ekspert ds. dostępności,
- Zarząd Dróg i Zieleni w Gdyni,
- Wydział Polityki Gospodarczej Urzędu Miasta Gdyni,
- Wydział Strategii Urzędu Miasta Gdyni,
- Wydział Edukacji Urzędu Miasta Gdyni,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni,
- Laboratorium Innowacji Społecznych,
- Gdyńskie Centrum Sportu,
- Gdyńskie Centrum Zdrowia,
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Fundacja Wsparcia Osób z Zaburzeniami Komunikacji „Między Słowami”,
- Gdyńskie Stowarzyszenie Osób Niesłyszących, ich Rodzin i Przyjaciół „Effetha”,
- Centrum Współpracy Młodzieży w Gdyni,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji w Gdyni,
- Fundacja „Dom Marzeń”,
- Fundacja „Otwarty Świat dla Wszystkich”,
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną koło w Gdyni,
- Polskie Towarzystwo Laryngektomowanych oddział w Gdyni,
- Polski Związek Niewidomych w Gdyni,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejskie w Gdyni,
- Fundacja „Dogtor”,
- Fundacja na rzecz osób z Autyzmem i innymi zaburzeniami rozwoju „ADAPA”,
- Stowarzyszenie „Klub Kibica Niepełnosprawnego”,
- Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Transport bez Barier”,
- Stowarzyszenie „Cool-awi”,
- Pomorski Oddział Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego,

oraz rekomendacje dla Miasta Gdyni opracowane przez zespół monitoringowy Fundacji im. Helen Keller w ramach projektu „Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej pod kątem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami”.

UZASADNIENIE

Zgodnie z dotychczas przyjętą polityką społeczną Miasta Gdyni, która ma na celu pełne włączenie osób z niepełnosprawnością w życie społeczne i traktowanie ich jako pełnoprawnych partnerów we wszystkich dziedzinach życia, przyjmuje się Program „Gdynia bez barier 2018-2023”, który jest konsekwencją ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską w dniu 06.09.2012 roku Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2012 r.poz.1169).

Program został przygotowany z myślą o osobach z niepełnosprawnością oraz ich otoczeniu z przekonaniem, że niepełnosprawność jest zagadnieniem dotyczącym całego społeczeństwa - osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, ich najbliższych i wszystkich, którzy na pewnym etapie życia mogą tej niepełnosprawności doświadczyć.

Obowiązkiem władz samorządowych jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom pełnego i równego dostępu do dóbr i usług. Zgodnie z zapisami *Konwencji*, tworzenie dostępu polega na niwelowaniu barier i wsparciu osób z niepełnosprawnością poprzez tworzenie dodatkowych rozwiązań oraz wcielanie idei projektowania uniwersalnego.

Program jest kontynuacją działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w Gdyni, z uwzględnieniem dotychczasowych osiągnięć, ale także ze świadomością pojawiających się konkretnych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie.

Założenia programu były poddane konsultacjom z osobami z niepełnosprawnością, podmiotami działającymi na rzecz tych osób – zarówno instytucjami, jak i organizacjami pozarządowymi oraz stanowią odpowiedź na konkretne potrzeby osób z niepełnosprawnością, mieszkańców Gdyni.

Realizowanie polityki społecznej uwzględniającej dostępność we wszystkich dziedzinach życia to proces, który Gdynia podjęła w 1999 roku i który cały czas trwa, mając świadomość, że to co jest dostępne dla osób z niepełnosprawnością jest dostępne dla wszystkich.

Samorząd gdyński konsekwentnie realizuje politykę społeczną uwzględniającą potrzeby osób z niepełnosprawnością. Gdynia jest liderem i pionierem wielu działań, które od lat z powodzeniem są realizowane w naszym mieście, a także są przykładem dobrych praktyk wdrażanych w Polsce i za granicą.

Celem tych działań jest niezależność i samodzielność osoby z niepełnosprawnością na każdym etapie życia, począwszy od edukacji, pracy do realizacji pasji i marzeń. Ważne jest, by osoba z niepełnosprawnością mogła pełnić różne role społeczne i być równoprawnym partnerem we wszystkich dziedzinach życia, a przede wszystkim mieć prawo wyboru.

Działania samorządu dzielimy na te kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością oraz na tworzenie przyjaznej infrastruktury, aby osoba ta mogła swobodnie i niezależnie funkcjonować w przestrzeni miejskiej. W 2013 roku zostały przyjęte przez Gdynię „Standardy dostępności” promujące idee projektowania uniwersalnego, a następnie został powołany Ekspert ds. dostępności. Planowanie, projektowanie i realizacja rozwiązań w skali całego Miasta odbywa się przy uwzględnieniu potrzeb każdego mieszkańca i jego współuczestnictwie.

Dla osób, które ze względu na swoją niepełnosprawność nie mogą być samodzielne, Miasto oferuje system wsparcia realizowany przez wiele jednostek miejskich.

Nowoczesna i innowacyjna polityka społeczna Gdyni została wielokrotnie zauważona i nagradzana, jest wzorem dla innych samorządów w tym zakresie.